

R' Shlomo Aviner – AID for Single Women
Feb. 10, 2002

תלמוד בבלי מסכת יבמות דף סה עמוד ב

מתני'. האיז מצווה על פריה ורביה, אבל לא האשה; רבי יוחנן בן ברוקה אומר, על שניהם הוא אומר: +בראשית א'+ ויברך אותם אלהים ויאמר להם [אלהים] פרו ורבו.
גמ'... מאי הוה עלה? ת"ש, דאמר ר' אחא בר חנינא אמר ר' אבהו אמר ר' אסי: עובדא הוה קמיה דרבי יוחנן בכנישתא דקיסרי, ואמר: יוציא ויתן כתובה; ואי ס"ד לא מפקדה, כתובה מאי עבידתה? דלמא בבאה מחמת טענה; כי היא דאתאי לקמיה דר' אמי, אמרה ליה: הב לי כתובה, אמר לה: זיל, לא מיפקדת, אמרה ליה: מסיבו דילה מאי תיהוי עלה דהך אתתא? אמר: כי הא ודאי כפינן. היא דאתאי לקמיה דרב נחמן, אמר לה: לא מיפקדת, אמרה ליה: לא בעיא הך אתתא חוטרא לידה ומרה לקבורה? אמר: כי הא ודאי כפינן.

עיתורי כהנים אדר תשס"ה עמוד 196

הזרעה מלאכותית לרווקה אפקו הווא

שאלה.

אשה רווקה קרובה לגיל ארבעים הרואה שאין לה סיכוי סביר להתחתן, חושקת לילד בכל נפשה שתוכל לאהוב אותו ולהתמסר לו. האם על פי ההלכה מותרת הזרעה מלאכותית? תשובה.

1. הזרעה מתורם יהודי, הינה בלתי אפשרית, כיון שהיא בעילום שם, לא ידוע מי האבא, לכן לא יוכל הילד להתחתן מחשש שמתחתן עם קרובתו.
 2. בהזרעה מתורם גוי, לא קיימת בעיה זו, ויש פוסקים שהתירוה לאשה נשואה שבשל אי פוריותו של בעלה אינה יכולה ללדת, ומבחינה מסוימת זה יותר טוב מאימוץ ילד, שלפחות האשה תהיה אמו.
 3. אבל בנידון דידן, אין זה טוב, כי הילד יהיה אומלל בלי אבא. נכון שלפעמים יש משפחות חד הוריות עקב גירושין או אלמנות, וגם אז הילד אומלל, אמנם באמת יש לו אבא, אלא שהוא גרוש או מת. ככל זאת הוא אומלל. בנידון דידן, זה קצת דומה לשתוקי שמכיר את אמו ואינו מכיר את אביו (קדושין סט א), כשאומר: אבא! אמו אומרת לו: שתוק. ריבונו של עולם סידר שיהיו לילד אבא ואמא, וכך הוא נורמלי. דיעבר, גם אמא בודדת מחזיקה מעמד עם ילדיה, אך לכתחילה יש בעיה מוסרית שהאם תבנה לעצמה אושר על חשבון הילד. יהיה לו תמיד קשה להשיב לשאלה מי הוא אביו, ועלול הוא להחשד שנולד מחוץ לנישואים בזנות.
 4. יתר על כן, יתכן שיש איסור לטיפול רפואי מסוג זה, שכידוע אין זה מובן מאליו שמותר לרפא, ואין הדבר מותר אלא מפני שהתורה התירה בפירוש את הדבר "ורפא ירפא – מכאן שניתנה רשות לרופא לרפא" (שמות כא יט . בבא קמא פה א). רצונו של הקדוש ברוך הוא שילדים יוולדו כדרך בנות ישראל משני הורים נשואים, ולא מרווקה בודדה, לכן יתכן שטיפול רפואי כדי להפרות רווקה הינה אסורה מן הדין.
- סיכום. אין לרווקה לבצע הזרעה מלאכותית וללדת ילד שיגדל בלי אבא. עליה לבקש רחמי שמים שתתחתן, וגם לעשות מעשים טובים, שהם שם טוב מבנים ומבנות.

שושי גרינפלד

צילום: זהר שרמנקו

ש

כונת קטמון הירושלמית נקראת בפי תושביה הרווקים הרתיים 'הביצה', בשל דירות הרוו-קים הרבות שמאכלסות כמעט כל החוב בה. בתוככי הביצה גרות דבורי רוס ומירה בן-עמי, שתי אמהות חד-הוריות. נטווי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מלמדים על התרחבות ניכרת במספר האמהות החד-הוריות. לא רבים מדברים על כך, אך התופעה הולכת ומתפשטת גם בחברה הדתית.

בקרב מנהיגי הציבור הרתי ורבניו יש התעלמות רבה מבעיית הרווקים המתקשים להינשא ומהיקפה. 'ספיד רייט', שרכניות, ומרורי פנויים-פניות למיניהם לא מספקים פתרון, והציבור מחפש כעצמו פתרונות ללחץ החברתי ולכבדות. כשדבורי רוס החליטה להפוך לאם חד-הורית היא היתה אחת הנשים הבודדות בחברה הרתית שהעזו לעשות את הצעד הזה. דבורי פרצה את הדרך, והיום נשים רבות שנשארו רווקות בגילאי ה-35 פלס מתלישות שלא לוותר על האמהות. סיפוריהן של דבורי רוס ושל מירה בן-עמי הם רק שניים מתוך סיפורים רבים של נשים שמצאו את עצמן בשנות השלושים המאוחרות לדרך, כשהסיכוי לילד הולך וקטן.

דבורי רוס

"תמיד רציתי להיות אמה ולא כל כך עניין אותי להתחתן, כי אני טיפוס כזה של לבר. כשהגעתי לגיל 28 התלבשתי יותר על עניין החתונה, יצאתי הרבה, ובמקביל החלטתי שאם עד גיל 35 אני לא מתחתנת, אהיה אמה חד-הורית. לא ידעתי בדיוק איך". דבורי רוס, ד"ר למתמטיקה, גדלה בירושלים ולמדה ב'חורב'. בגיל חמש-עשרה עזבה את התיכון לטובת האוניברסיטה. במקביל למדה במדרשת לינדנבאום, מיסר ללימודי תורה לנשים. "הלכתי ללמוד גמרא כשעדיין לא היה מקובל שכנות לומדות. אני טיפוס אקטיבי והפריע לי המקום של הנשים בבית הכנסת. הלכתי למני-

ין נשים בירושלים". היום היא עובדת בתחום המחשבים. יש לה ארבעה אחים ושתי אחיות, רק שלושה מתוכם נשואים. "חשבתי שלהוליד ילד עם בן זוג יסבך את העניין; אם מישהו מתאים להיות אבא של הילד, אני יכולה כבר להתחתן איתו. הדרך הכי הגיונית בשבילי מבחינה דתית וכללית היתה בנק ורע למרות שזה הרתיע אותי, כי נראה לי לא מוסרי כלפי הילד שלו; אדע מי האב. ברקתי שזה בסדר מבחינה הלכתית". דבורי לוכשו חולצות עם שרוולים ארוכים גם בחום של הקיץ. אפשר, למרוו הרמת הגבות, להגריר אותה כרוסית.

"העדפתי זרע של גוי. רציתי לגדל ילד דתי. גם ככה הוא יהיו שונה, או רציתי שלפחות תהיה לו הצדקה הלכתית. אם היית נתקלת בקיר מבחינה ההלכה, אני לא יודעת מה הייתי עושה תמיד התעניינתי בהלכה ודפרפתי הרבה בספרי שו"ת. נתקלת בשו"תים שנגעו בנושא וראיתי שלא אמורה להיות בעיה.

"יש בעיה מצד הייחוס של הילד, אבל אם לוקחים תורם גוי זו פותר אותה. הרבנים שפוסלים את העניין מביאים בעיקר שיקו לים מוסריים, כמו מה יקרה למשפחה היהודית, או שהם נגד גוי ים".

אין שום בעיה עם זרע של גוי?

"הבעיה עם גוי היא שהוא ימשוך את הילד לדרכי הגויים. עי ידי תרומה לא התחתנתי איתו, הוא לא יגדל את הילד, וזה פותר את הבעיה".

רוב הרבנים פוסקים בעד?

"רוב הרבנים פשוט לא פוסקים בעניין. פסקים כתובים יש יותר בעניין של נשים נשואות שלא מצליחות להרות. אולי יש יותר רבנים נגד, אבל, בעד יש רבנים חשובים כמו הרבנים פיינשטיי ואוירבך".

הזחנתי כמה חכמות שידעתי שיספרו לכולם

"פניתי לבנק זרע בתו"ל. יש ארגון באמריקה שנקרא 'אמהון חד-הוריות מבחירה'. התחברתי אליהן דרך האינטרנט. היה לי חשוב שבגיל שמונה-עשרה הילד יוכל לקבל את הפרטים, כי אז יודעת שיש ילדים מאומצים שבוער להם לדעת מי החורים. מצא תי באינטרנט שבארה"כ בנקי הזרע חושפים יותר נתונים ואפשר לגלות באיזשהו שלב מי התורם. זה פתר את עניין האנונימיות. "מצאתי בנק זרע שבו היו תורמים שמוכנים להיחשף. תורמתי

כאלה מועטים, ככה שלא היה לי מבחר גדול. חלק סיננתי בגלל כריאות, בדקתי אינטליגנציה, וגם לא רציתי תורם גרמני. "בחרתי תורם, אני לא כל כך רוצה למסור עליו פרטים. לא יכולתי לדעת איך הוא נראה, למרות שהיום גם את זה אפשר לברר, ויש מקומות שנותנים אפילו קלטת וידאו. כתבו שהוא יפה, צבע עיניים, שיער. הוא טיפוס אמריקני, נולד באמריקה למשפחה צרפתית. שמחתי שהוא ממוצא צרפתי כי הצרפתים די רומים ליהודים. אני לא יודעת איך קוראים לו. כשהייתי בהיריון ריבתי אותו פעם אחת בטלפון. זו היתה שיחה מזורזת, היברנו על התחביבים שלו ועל דברים שהוא היה רוצה לעשות".

איך הגיבה המשפחה שלך?

"שנים אמא שלי להצה עלי להתחתן. זה היה נושא למריכות, כי היא לחצה עלי לפני שבכלל הייתי מוכנה להתונה. ההורים שלי לימדו אותי, אולי לצערם, לא להיות מושפעת מהחברה. כשראיתי שאולי אני אלד לבר, ניסיתי לטפס את זה למשפחה, והם פשוט התעלמו. החלק הכי קשה היה עם ההורים שלי, לעשות משהו ממש נגד רצונם. הם ניסו לשכנע אותי לחכות, ואמרו שאולי אני עוד אמצא מישהו.

"אמא שלי אמרה שהחברה לא תקבל את הילד ואותי. אמרתי לה שריבתי עם חברים ולא נראה לי שתהיה בעיה. היא אמרה שזה לא יהיה פייר כלפי הילד. עניתי שאני מרגישה שזה כן פייר, כי בוקתי את העניין עם בנק הנדע והילד יוכל לדעת מי התורם; אולי זה לא בריוק איש שמכירים, אבל זה לפחות משהו. אני לא חושבת שתמיד משפחה של שני הורים טובה יותר ממשפחה חד-הורית. תלוי מי ההורים.

"עברנו שבועיים קשים כוויכוחים והפסקנו לרבר על זה. בשבועיים האלה אמא שלי הרגישה שזה הרגע האחרון והתקשרה לכל השדכנית בעיר. באיזהו שלב היא אמרה שאם אני לא מתחתנת עדיף שלא יהיה לי ילד בכלל. אני לא יודעת אם היא באמת חשבה ככה או רק היתה בסערת רוחות. אמרתי לה שהיא לא חושבת על טובתי.

אחר אמר לי שהוא הולך לפי הרמב"ם שבמקרה כזה אף אחד לא מכרך, אחרים היסטו. מצאתי מספיק מוהלים שלא היה אכפת להם שאני אברך.

"אביחי עוד מעט בן שלוש. סיפרתי לו את הסיפור עוד לפני שהוא יכול היה להבין. אמרתי שחיפשתי מישהו שיהיה לו אבא ולא מצאתי, אז הלכתי לרופאה וביקשתי ממנה שתעזור לי והוא נולד. אביחי יותר מתעניין בזה שהוא היה בכסן שלי ורוצה לדעת איך הוא נולד; הנושא של האבא בינתיים לא ממש מעניין אותו. שמעתי על ילדים אחרים ששואלים; הוא לא. פעם דיברנו על משפחות ושאלתי אם הוא היה רוצה שיהיה לו אבא. הוא אמר שלא. כרגע הוא שמח שהמשפחה שלנו כזאת. אני מניחה שכשהוא יגדל הוא ישאל יותר.

"הוא עכשיו במשפחתו. בגן מקבלים אותו. אני מקווה שאני נותנת לו בסיס מספיק חזק להיות נאה במשפחה שלו. אני לא אשלח אותו למקום מרוכז מדי, וארבר עם המורים. אני מקווה שיהיה שם משפחות פתוחות לנושא".

ואם פעם הוא יבוא אלייך בטענות?

"כל הילדים באים בטענות להורים. אני אגיד שרציתי אותו, שאני לא חושבת שאני אמא רעה כל כך, ושיש יתרונות וחסרונות לכל אחד. אני גם אסביר לו שלא בחרתי להיות לבר – פשוט לא היה מישהו שיכולתי להינשא לו".

את עדיין מחפשת מישהו?

"כרגע לא, אני עסוקה עם הילד ואין לי אנרגיות. אני עדיין חושבת שבקטור אני ארצה להתחתן. מאו שהוא נולד לא יצאתי עם אף אחד, למרות שהציעו לי. זה לא מפריע להם שיש לי ילד, מציעים לי בחורים באותה מידה כמו קודם".

"חשבתי שאם אהיה אם חד-הורית אצטרך לברוח לאיזה מקום רחוק. אבל ראיתי שהחברות שלי קיבלו את זה לחלוטין. יש בחור אחד שמאז שילדתי לא מדבר איתי. אבל החברה הפתיעה אותי לטובה בסך הכל.

"חברה אחת אמרה לי: אם תלדי כולנו גלך בעקבותייך. אחרות חשבו על זה אמרו לי כל הכבוד, ושסללתי את הדרך. מאז מתקשרות אלי נשים שרוצות להתייעץ איך לעשות את ילדה יולדות. אני מניחה ששם השנים יהיו יותר ויותר

"בפעם הבאה שהעליתי את הנושא כבר הייתי כחודש השלישי להיריון. אחרי שילדתי הם קיבלו אותי. לאמא שלי היה חשוב לראות שהחברה מקבלת את זה, וכשהיא ראתה שזה כן היא נרגעה".

איך אנשים הגיבו כשראו אותך בהיריון?

"ידעתי מראש שההיריון יעורר דרים והכנתי את השטח. הזמנתי כמה חברות שירעתי שיספרו לכולם והשמעו פשטה. אני מניחה שהיו אנשים שריברו עלי מאחורי הגב. התגובות שהגיעו אלי היו רובן תומכות, למעט חברה מתוסבכת שלמדה איתי בבית הספר ותמיד היו לה תסביכים עם הרות. היא אמרה: 'תחשבי מה את עושה להורים שלך'. חברה אחרת אמרה שהיא לא תעשה את זה כי חשוב לה יותר כן הווג ולא הילדים. אחרת חשבה ללכת בעקבותי אבל בדיוק התחתנה.

"כשהייתי בהיריון ואנשים התחילו לשאול, הרגשתי שגם אני בשלב של לקבל את ההיריון. השכנים בהתחלה התביישו ממני אבל אז ניגשה שכנה אחת ושאלה: 'זה מהורעה מלאכותית?'. אמרתי לה שזה מתרומת נדע, והיא אמרה שהיא מאוד בעד. בהיריון הייתי מאוד מודעת לעצמי ולפעמים חשכתי שמסתכלים עלי ברחוב".

אביחי עוד מעט בן שלוש

"ילדתי בלידה רגילה. לפני הלידה ליוו אותי בעיקר חברות. הייתי בקשר עם קבוצת תמיכה מארה"ב באינטרנט והשתתפתי בקבוצת תמיכה בירושלים, שם הייתי הדתייה היחידה.

"באמצע הלידה אבא שלי ואחי הגיעו וחיכו בחוץ. הייתי באופו-דיה. ידעתי שזה יהיה בן. היה חשוב לי למצוא מוהל שלא אכפת לו שאני אגיד את הברכות. מבחינה הלכתית אין עם זה בעיה, אבל יש מוהלים שאומרים שאם אין אבא, הסבא יאמר את הברכות. מוהל

נשים שיעשו את זה.

"בסך הכל מתאים לי להיות לבר. לא תכננתי שהחיים שלי ייר-או ככה, אבל זה מה שיצא. היום אני בת שלוש ושמונה, ומקווד בעזרת השם ללדת עוד ילד.

"אני יודעת שיש אנשים שחושבים שעשיתי דבר אנוכי. לדעתי תמיד ללדת ילד, גם בוגג, זה אנוכי, ואני לא חושבת שאני נותנת לו חיים רעים יותר. כשכיל לגדל ילד לבר צריך הרבה כוחות ואם יש בחורות שרוצות לעשות צעד כמו שלי רק מפני שהן לא אוהבות להיות לבר – שיהשבו טוב לפני כן.

"כשגדלתי לא הייתי בדיוק כמו החברות שלי מסיבות אחרות או גם אביחי יהיה קצת שונה. מאז שאביחי נולד החיים אחרים. הייתי פעילה בהמון דברים ועכשיו פחות".

איזה מין ילד הוא אביחי?

"הוא שואל הרבה שאלות, זו תקופת ה'למה' והוא שואל למז על כל דבר, לא שאלות פילוסופיות, הוא בסך הכל בן שלוש. הוא מת על מכוניות ורכבות. יש לו תקופות של מרד ולפעמים הוא רוצה לעשות הכל נגד מה שאני אומרת".

מירה בן-עמי

"אני הבוגרת הראשונה של 'מפלגת ירושלים לבנות' שהפכו לאם חד-הורית. אני עוד מעט בת 40.

"גדלתי בתל-אביב, למדתי ב'צייטליץ', וכשירות הלאומי היית קומונרית בדימונה. למרתי במכללה בבית וגן, סיימתי שם תנ"ך ותושב"ע. לימדתי שש שנים ב'עמליה' כמחנכת, ולימדתי שש שנים ב'הרשמן' היסטוריה ואורחות. היום אני מנהלת חינוכי בעמותת 'אות ועד' להוראת השואה.

"מגיל צעיר ידעתי שעל ילד אני לא אותר גם אם לא אינשא לצערי לא עשיתי את זה מוקדם יותר. כשנתי השלושים עוד חיכו תי, כשהתקרבותי לגיל 35 עברתי משבר קשה, כי מהגיל הזה ין יירדה בפוריות. ראיתי שאני לא מוצאת מישהו ולפעמים נכנסת לדיכאון. הייתי מתעוררת באמצע הלילה וחושבת מה יהיה עו ילד. הבנתי שאם אני לא אעשה את זה עכשיו, זה לעולם לא יהיו

לי. והכרירות, עשיתי לעצמי דר-ליין שער גיל 38 יהיה לי ילד. חשבתי על ילד אחר. היום אני חושבת שזו טעות; צריך להתחיל בגיל 36 ושיהיו שניים.

"לבחורה כמוני יש כמה אפשרויות: להתחתן רק בשביל ילד לא רציתי. יש אנשים שמתחתנים בשביל ילדים, לפעמים גם בגיל צעיר. זו לא היתה אופציה בשבילי. אני לא בנויה לחיות עם מישהו שאני לא באמת רוצה, ומעדיפה לחיות לבד. ויש אופציה של שותפות רק לצורך הילד. כמוכן שאם מוצאים את הפרטנר המושלם זה נהדר, אלא שקשה למצוא אותו. פגשתי אנשים שחשבתי שאולי אני לא אתחתן איתם, אבל אעשה איתם ילד. בירדתי וראיתי שהשותפות לא מעשית. אחר רצה ילדים ואין לו, אבל לא היה מסוגל לעמוד בתובת. אחר כבר היה קשור למישהו אחרת ועבר על הפרויקט."

"לכל אפשרות יש יתרונות וחסרונות. כשיש שותף הילדה יודעת מי האבא ועוזרים לה כלכלית. לחיות חד-הורית זה נטל כלכלי. לי כבר, כמוהר שאני מאוד מפונקת והתרגלתי לחיות בסטיל. מצד שני, כשיש פרטנר זה לא שלך לבד, הכל כמושותף. ואם את פתאום רוצה לגור בפאריס או בתל-אביב? בסך הכל זה לא אדם שרציתי לקשור את חיי כחיינו. יכולים להתעורר ויכולים לאיזה חינך לשלוח אותה, זו אופציה להמוץ מריבות ומיכוכים שמשפיעים מן הסתם גם על הילד."

אני חתחת על בחורות שלא חבינות את החוויה

"בעצם לא נחרתי בבנק ודע, פשוט לא היתה אופציה אחרת. הישיתי איך הילדה תיראה ומה ייצא. נפגשתי עם רבובי רוס והת-ייעצתי איתה. לא רציתי כמו רבובי תורם מהאינטרנט. העדפתי תורם מהארץ, כי לא רציתי שיוציאו לי מהמחשב תורם שאף אחד לא מכיר. היה חשוב לי לפגוש למישהו שראתה ומכירה אותו, שתגיד לי איך הוא נראה."

"אני ירושלמית. הכרתי בירושלים שני בנקי ורע: בעין-כרם ובהר הצופים. הרבה בחורות כוזרות ללכת לעין-כרם כי תורמים שם סטודנטים לרפואה. פניתי אליהם. האחראית שם היתה מקסי-

מה, אבל המאגר היה חדש והיא לא הכירה את התורמים. "החלטתי ללכת להר הצופים, שם את באה בבוקר, עושה את הבדיקות, הולכת לך לעבודה ואומרים לך בטלפון מה הלאה. סיפרו שהמנהלת שם היא בחורה מדהימה. צלצלתי אליה, והיא מצאה חן בעיני. היא אמנם קשוחה בטלפון, אבל היא אמרה שזה כמו הילדים שלה ושהיא עושה הכל מאהבה. היא גם אמרה: 'עזבי את עין-כרם, זה שטויות, אצלנו יש סטודנטים לפילוסופיה'."

"נפגשתי עם הבחורה מבנק הרע. אמרתי שחשוב לי שהתורם יהיה אינטליגנטי ויראה טוב. היא לא מוסרת יותר מדי פרטים. היא אמרה לי יש לי מישהו מקסים, הוא 1.74 מטר, סטודנט לפי-לוסופיה, מאוד אינטליגנטי, שיער בהיר. היא הוציאה ברכיט שהוא מילא וסיפרה לי מה הוא אוהב לעשות. כאישהו שלב חשבתי ששכמה שאני אדע פחות, יותר טוב. סמכתי עליה."

אם פעם חרצתי לדעת מי זה, את יכולה? לא, לא. שם אי אפשר לדעת. גם הילדה לעולם לא תוכל. אפילו אם היא חלילה חולה וצריכה תרומת מח עצם, הם לא מסכימים לגלות מי התורם, אפילו לא פונים אליו. העדפתי את זה כי לא רציתי להכניס את הילדה לדילמות. גם לא רציתי לפגוש את התורם כי נקשרים וזה סתם יוצר תסכול."

מה תגידי לה כשתגדלי?

בינתיים היא לא מדברת. בדרך כלל ילדים שנולדו מתרומת זרע יורעים שהם מתרומה. הם מקבלים את זה וגם מספרים לאה-רים. צריך לומר לילדים את האמת וכמוכן להוסיף: גורא רציתי אותך וכי."

"אני מדברת בקלישאה, אבל כאמת בלי ילד אין משמעות לחי-ים, אין בשביל מה ללכת לעבודה. זה לא רק ההמשכיות. זה המי-מוש הכי גדול של האדם, אושר בלתי יתואר, עם הקשיים. אני מרחמת על בחורות שלא מבינות את החוויה."

חזרונות וחגיגות חזרונות

"לא עשיתי עניין, והלכתי לטיפולים לבד. היו רופאים שייא-שו אותי, ואמרו שזה לא ילך. כל אותה שנה היתה לי שנה מאוש-רת. זו שנה קשה מצד הטיפולים, אבל הציפייה והאושר ביסו על זה. כולם ליוו אותי, חברים, משפחה."

"קראתי שבגיל ארבעים הסיכוי לילד בהפריית מבחנה נמוך. אמרו לי להכות שבועיים בניית, ונתנו לי כדורים הורמונליים לחיזוק היתם. אחרי שבועיים לא הרגשתי טוב, חשבתי שההפריה לא הצליחה חזקשירתי לבית החולים. אמרתי לאחות: נצחיה, לא נראה לי שזה הלך, בוואי נקבע עוד תור. היא צעקה עלי: תלכי לעשות בדיקת דם, רק זה קובע. עשיתי בדיקה, והתוצאה היתה חיובית."

"במשך חודש היו לי שני עובדים. לא הרגשתי טוב, היו לי בחילות גוראיות. עובר אחר נספג ברחם. שירה שררה, ונולדה בניתוח קיסרי".

איך החורים שלך תגיבו?

"אבא שלי נפטר מסרטן לפני חמש שנים. הוא היה אדם פתוח וליברלי. אמא שלי שמחה והיתה מאור בעד. שנים לפני כן אמרתי לה שיש סיכוי שאני אעשה רבר כזה, כך שהיה לה זמן לעכל. כשהעליתי את הרעיון היא אמרה שכראי. לאיזו אמא לא כואב שלבת שלה אין ילד? שלא יספרו לי סיפורים: זה כואב לכל אמא, ואין אושר גדול מזה שאמא רואה את הבת שלה עם תינוק.

"יש פלג במשפחה שמתעלם ולא מקבל את זה. אפילו לא אמרו לי מול טוב, כי הם חושבים שזה נגד ההלכה. אין עם זה בעיה הלכתית. יש עניין של רוח ההלכה לגבי איך שבת צריך להיראות. בעיקרון גם אני חושבת שעדיף שבבית יתנו אשה ואיש, אבל אם לא מוצאים עם מי? יש הכרל בין המצוי-אות לבין החלום והאיריאלי. במציאות הרבה ננות לא מוצאות, את יודעת כמה חברות רווקות ננות ארבעים פלוס יש לי? אני אומרת לך עכשיו בלי להתאמץ שמות של 15 חברות שלי, מקסימות כולן, ורווקות. ואיזה סיכוי עוד יש להן למצוא מישהו בחורות דתיות מעולות. עורכות דין, מרצות באוניברסיטה, רופאות, ננות משכילות, נאות, עצמאיות, אסרטיביות. זה חבל נורא.

"הבעיה ההלכתית העיקרית היא בעיית הממורות והחשש שילד שנולד מתרומת זרע יינשא בבלי דעת לאחותו מצד האב, וילדיהם יהיו ממזרים). המרע היום מתקדם במהירות, ואני מאמינה שבבדיקת דם אחת יידעו תוך שלוש שעות אם מדובר בנישואי אחים. כתוב בכספת של הר הצופים מי האבא, ואם הרבנות תפנה אני מאמינה שלצורך זה ייתנו תשובה. אם בציבור תזוה מודעות, אפשר בקלות למצוא פתרונות הלכתי-ים לדברים האלה. כבר מצאו פתרונות לבעיות יותר מסובכות.

"קראתי המון פסקים על זה. הפוסקים דנים בעיקר בשאלה האם אשה נשואה יכולה לקבל תרומת זרע. ברוב המקרים האלה לא מגלים לילד שהוא לא בן ביולוגי של אביו. ההלכה אומרת שתרומת זרע מותרת במקרה הזה, אבל כרי שלא ייווצרו בעיות עדיף לקחת מגוי. פה באמת יש חשש לממורות, כי הילד לא יודע שאבא שלו אינו אביו האמיתי, ולא יברוק לפני שיתחתן, ולכן יש סיכוי שיינשא לאחות ביולוגית שלו. לעומת זאת, במקרה כמו שלי, של תרומת זרע לאשה לא נשואה, לילד יש מודעות לבעיה, וברור שהוא יברוק לפני נישואיו".

אבל אם היא תחאבה במישהו, ורגע לפני החתונה יגלו שהם אחים, זה יהיה נורא, לא?

"כן, אבל ההסתברות שזה יקרה נמוכה. נותנים תרומת זרע מאותו תורם רק לחמש נשים. כל אחר יודע אם הוא תרם, ואם תהיה מודעות בחברה או בחור או בחורה שיפגשו מישהו מאם הר-הורית ישאלו מראש את אביהם אם הוא תרם בעבר, וכך יצטמצמו הבעיות".

היא קיבלה את זה; היום היא נורא בעד ואנחנו כמעט כל שכת אצלה. מה שמאוד עוזר לחברה לקבל את זה היא העובדה שזו תרומה ושכאמת אין כאן בעיה הלכתית.

"החברות שלי לא עושות את זה מהמון סיבות. אחת אומרת שילד זה רק עם אבא ואמא, אחרות אומרות שזה לא מתאים להן. כל עוד הן לא ננות ארבעים וחמש הן חושבות שעוד יזכ-לו להביא ילד, עוד יש להן תקווה.

"זה לא מתאים לכל אחת, צריך כוחות. מצד שני חבל לגמור את החיים לבר ולא לחוות את החוויה הענקית הזאת. לא רק ההורות והלידה, לגדל ילד מחבר אותך לחיים. עוד מעט שירה תלך לגן, לבית הספר, לחברים, לחגוג את החגים. עד שיש לך ילד אתה כל כך מנותק. מה זה חיים של רווק? אתה לא שייך לשום מסגרת. כמה אפשר קריירה הייתי בקטע הזה של לנסוע לחו"ל, להיות בעבודה שעות, לקנות כל רבר שרוצים, באיזו-וה שלב זה נמאס. גם עכשיו אני ממשיכה לבלות, לוקחת ביי-ביסיטר ויוצאת, וכשהיא תגדל אני אסע איתה לחו"ל".

את ממשיכה לפגוש בחורים?

"בעיקרון כן. אני מתכה שהיא קצת תגדל, אבל אם יציעו לי מישהו מרליק ברור שאני אצא איתו. פגשתי בחורים אהרי שילדתי, ושירה ממש לא היתה בעיה בשבילם. תביני שלבנות בגיל שלי אין כל כך את מ'לפגוש, במיוחד בחברה הרמתית. כמה בחורים דתיים פנויים, נורמליים, שעוד לא פגשתי, מסתובבים היום? ויש כמה רווקים תקועים שגם לא יתחתנו. לנחורות בגילי יש אופציה של אלמן. חברה טובה שלי התחתנה עם אלמן עם ארבעה ילדים. לה קל בחיים? לכל אחד יש הקשיים שלו. כשהתבגרתי הבנתי שרק אינפנטילים חושבים שיש מציאות מושלמת, ושכמסגרת האפשרויות צריך לעשות את המקסימום.

"אני לא שוללת את האפשרות שאולי אפגוש מישהו גרוש עם ילדים ונתחתן. בוודאי שאין לי אותו מרץ לצאת לכלינגר דייט. אני נחה מזה קצת, וטוב שכך, כי זה עולם מבאס".

היה פעם איזה בחור שתשבת שאולי תתחתני איתו? "כן, היו שניים-שלושה רציניים בהיסטוריה ואיזה 15 הצעות נישואין".

למה לא רצית אף אחד?

זאת שאלה קשה. כל אחד עם הסיבות שלו. אני לא מצטערת. אולי בבנות שלא מתחתנות יש יסוד לא-מתפשר. היו גם בחורים שרציתי ולא רצו אותי".

עדיף שיהיה אבא, אבל אפשר גם בלי

"מה שהיא רוצה, אולי הייתי רוצה שהיא תתעסק עם מחול, תנועה, אני מאוד אוהבת את הרברים האלה. אם יהיה לה כשרון מוסיקלי הייתי רוצה שהיא תנגן על איזה כלי. אני לא אשלח אותה ל'חורב', זה ברור, גם לא יקבלו אותה".

ואם היא תרצה להיות דוסיט?

"היא יכולה להיות מה שהיא רוצה. אני פשוט לא חושבת שהם יקבלו אותה".

החברה הקרובה מקבלת את שירה ואכילי, ילדים ללא אבות, לדבורי ולמירה יש משפחות שהן נאכקו עליהן. הפתרו-נות קיימים, צריך רק שמישהו עם אומץ יעלה אותם אל פני השטח.

"כשאבא שלי חלה בסרטן ליוויתי אותו שנה וחצי במחלקה האונקולוגית. זה רחף אותי להכין שצריך ליהנות מהחיים כי הם עוברים מהר ואתה לא יודע מה יקרה מחר. למרתי להסתכל ולהעריך את מה שיש ולעשות עם זה את הכי טוב שאפשר. לכן אני אומרת שאפשר להקים משפחה גם אם לא מוצאים חתן. "לא ויתרתי על אהבה, אני מקווה שאני עוד אמצא. אני מרגישה שנכרים מעריכים את הצעד שעשיתי. אני כבר לא מאיימת עליהם שאני רוצה להתחתן מהר כדי ללדת.

"אין משפחה בלי קשיים. הורים רבים, גירושים. עם קשיים אפשר להתמודד. הילדה יכולה להיות מאושרת גם אם אין לה אבא וגם אם בחיים היא לא תדע מי הוא. השאלה היא מה אני אשדר לה".

ואם יום אחד היא תבוא אליך בטענות?

"אני לא בשלה להתמודד עם זה. בינתיים היא לא מדברת. אני אשתדל להעביר לה מגיל צעיר שמאוד רציתי אותה, שאני אוהבת אותה, שלא מצאתי מישהו או היא מתרומה. אם אני אשאל אותה 'שירה, מה עדיף לך: לבוא לעולם, או לא לבוא לעולם כי אין אבא?', אני בטוחה שהתשובה שלה תהיה לבוא לעולם".

ואם היא תגיד לך שלא?

"אז נכשלת. לא חשבתי רק על עצמי, ונראה לי שאני יכו-לה לתת לה חיים מאושרים ומלאים. אין תחליף לאבא, זה נכון. חשוב שיהיו לילד רמויות מבוגרות. אני אשתדל למצוא תחלי-פים כמה שניתן. אנחנו גדלנו עם אבא, זה עניין של מוסכמות. אני גדלתי עם אבא ניצול שואה. הוא היה אדם טוב, אבל אני לא זוכרת את הדמות שלו כחמה או משמעותית. הוא היה אדם קשה, סגור. הרבה אבות לא נמצאים כמעט בכית. אני לא עושה איריאליזציה למה שעשיתי, ברור שעדיף אבא ואמא, אבל אם את שואלת אותי אם ילד יכול להיות מאושר בלי אבא, התשובה היא כן. לכן קשה יותר בדרך כלל בלי אב מאשר לבת, ולכן רציתי בת. כשבאולסרה-סאונר הראשון ראו שיש לי בת קפצתי משמחה".

הרב אבינור: הלכתית – מותר; חינוכית – חוטב להימנע

"ילד למשפחה חד-הורית לא יראה את אביו לעולם. לדעתי, לא צריך להיות אגואיסט. אם האמא רוצה ילד כדאי שהוא יהיה מאושר, למרות שבדור שהיא סובלת מבריאות ושיש לה תשוקה גדולה לילדים"

"הנשוא מתחלק לשני חלקים: הלכתי וחינוכי, אחד רוב שלמה אבינור, שפרסם בין השאר ספרים בנושא חינוך בבית. "מבחינה הלכתית לא רצוי להכל זרע מתורם יהודי בגלל שלא יודע מי האב, התורם בעילום שם, והילד עלול להתחתן עם קרוב משפחה. אולם אם יש אפשרות לברר שאין לידבה בין המתחתנים – גם בזה אין בעיה. השם של התורם צריך להי-ות מונח במקום חסוי שמאפשר לבדוק. אם התרומה מגוי, אין בזה בעיה הלכתית, כי התורם לא נחשב לגבי הייחוס. "העניין החינוכי ילד למשפחה חד-הורית הוא די אומלל, כי ילד צריך אבא ואמא. כך הקב"ה סידר בעולמו. יש בישראל 120 אלף משפחות חד-הוריות, והילדים די אומללים. הם סובלים מבעיות לימודיות ופסיכולוגיות שונות. "אם האמא מתגרשת או מתאלמנת היא לא אשמה. אף אחד לא בתגיש מישון לב, זה אילוף קשה מאוד. המקרה של גירושין קשה לילד פחות מהמקרה של חד-הורות. כי האב נמצא באיזה מקום, ואם היחסים טובים אפשר להיפגש מדי פעם. במקרה של אלמנות, הילד יודע שפעם היה לו אבא. לעומת כל אלה, ילד למשפחה חד-הורית לא יראה את אביו לעולם. בגמרא זה נקרא 'שתוקי' – בגלל שכשהילד שואל את אמו איפה אבא, היא עונה לו 'שתוק'. "לדעתי, לא צריך להיות אגואיסט. אם האמא רוצה ילד כדאי שהוא יהיה מאושר. ברור שהיא סובלת מבריאות, ויש לה תשוקה גדולה לילדים. מבחינה חינוכית, אני מציע להימנע מזה, ושאוהה אשה תמצא דברים אחרים לעשות. יש פסוק שאו-כר ונתתי לכם שם טוב מבנים ומבנות. מוטב לה למצוא מצוות ומעשי חסד אחרים למלא בהם את חייה".